

# Обмін досвідом

УДК 616.31-07:378.147

О.Б.Беліков, В.П.Гавалешко

## ДІАГНОСТИЧНІ МОДЕЛІ ЩЕЛЕП, ЯК НАОЧНИЙ МАТЕРІАЛ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ТА ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

**Резюме.** У статті представлено досвід застосування в навчальному процесі кафедри терапевтичної та ортопедичної стоматології діагностичних моделей. Підкреслена значущість їх використання на практичних і семінарських заняттях для підвищення ефективності розуміння та засвоєння навчального матеріалу студентами 2, 3, 4, 5-го курсів з дисципліни «Ортопедична

стоматологія», а також здійснення відповідного контролю та оцінки виконання практичних навичок як на практичних заняттях, так і під час складання іспитів.

**Ключові слова:** діагностична модель щелеп, навчальний процес, ефективність навчання, контроль навчання, практичні навички.

**Вступ.** Позитивом успішного засвоєння студентами-стоматологами навчального матеріалу на практичних і семінарських заняттях є розуміння цього матеріалу [1, 2].

Саме з метою покращання розуміння та засвоєння навчального матеріалу викладачі кафедри терапевтичної та ортопедичної стоматології під час проведення практичних і семінарських занять, окрім демонстрації хворих, широко використовують завчасно підготовлений наочний матеріал, зокрема діагностичні моделі щелеп хворих, яким надавалася консультативна або лікувальна допомога на кафедрі (рис. 1).

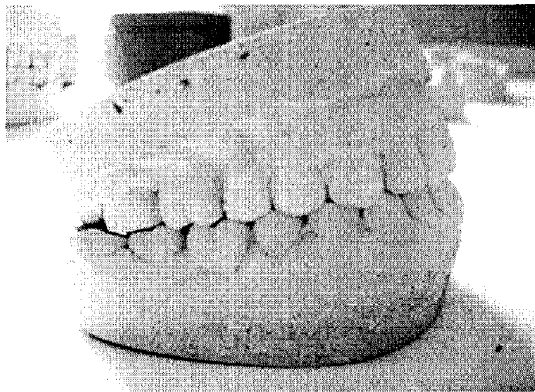


Рис. 1. Діагностичні гіпсові моделі щелеп

Діагностична модель у стоматології – це точна, як правило, гіпсова копія зуба або щелепи хворого, яка застосовується в першу чергу для постановки та уточнення діагнозу, планування конструкції, а також контролю ортопедичного лікування. Крім цього, діагностична модель, поряд з історією хвороби, рентгенівським знімком, є і юридичним документом, що свідчить про факт надання відповідного лікування та його якість [3]. Для вирішення завдань обстеження, діагностики, планування лікування дуже зручно, раціонально, доцільно, економічно вигідно в практич-

ному та науковому відношенні використовувати саме діагностичні моделі щелеп [3, 4, 5].

Позитивними рисами використання діагностичних моделей є те, що на практичному занятті не завжди є можливість присутності тематично хворого, за наявності ж останнього тільки огляд порожнини рота може мати певні недоліки. А саме: у порожнині рота не все можна побачити, наприклад, змикання піднебінних та язикових горбків зубів, вираженість і правильність оклюзійних кривих – сагітальних, трансверзальних, відхилення від нормальної форми зубної дуги верхньої або нижньої щелеп. У той же час на моделях набагато краще, зручніше, інформативніше спостерігати та вивчати особливості прикису, форму зубних дуг, ступінь перекриття нижніми передніми зубами верхніми, характер оклюзійної кривої, деформації оклюзійної поверхні зубних рядів, положення окремих зубів, які обмежують дефект, їх зміщення, нахил тощо. Крім того, на серіях контрольних діагностичних моделей можна об'єктивно простежити динаміку ортопедичного лікування та його ефективність.

Діагностичні моделі можуть бути одержані під час клінічного прийому хворих, студентами – один з одним, а до процесу отримання відбитка щелеп і відливання моделей активно залучаються самі студенти. За призначенням діагностичні моделі розрізняють на музейні, демонстраційні, навчальні та контрольні-навчальні. Всі ці різні види діагностичних моделей широко використовуються під час навчального процесу. Кожен з перелічених діагностичних моделей має свої певні, властиві тільки їм функції.

Так, музейні моделі – це колекція діагностичних моделей, на яких зафіксовані цікаві клінічні спостереження, різноманітні стани зубощелепної ділянки, а також різновиди зубних протезів, що відновлюють жувальну функцію (рис. 2). На них можуть бути представлені динаміка та різноманітні ступені розвитку патологічних станів та їх лі-

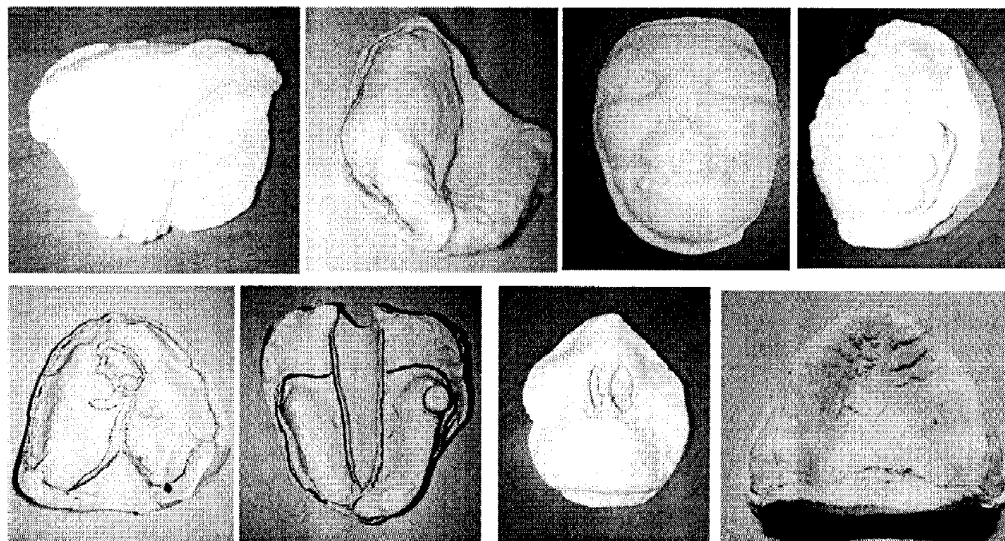


Рис. 2. Музейні моделі

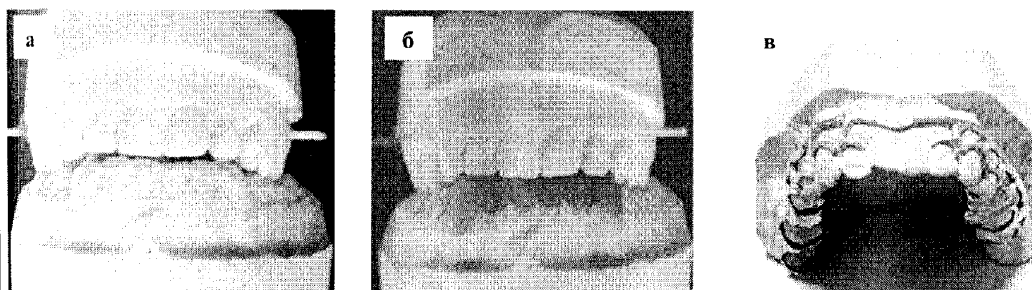


Рис. 3. Демонстраційно-навчальні моделі: а – ситуація до протезування; б– ситуація після протезування; в – конструкція знімної шини на моделі

вання. Для тривалого використання ми відливаємо діагностичні моделі із супергіпсу. Зібрання таких моделей щелеп є колекцією кафедри. Екземпляри колекції є демонстраційним матеріалом, що використовується в навчальному процесі під час проведення практичних і семінарських занять.

Зовсім іншу функцію виконують демонстраційно-навчальні моделі (рис. 3). На них відображені різноманітні стоматологічні патологічні стани та конструкції зубних протезів, клінічно-лабораторні етапи їх виготовлення. Демонстрація та огляд таких моделей дозволяють студентам краще засвоїти та зрозуміти теоретичний матеріал практичного заняття. Викладачі кафедри для конкретних цілей педагогічного процесу заздалегідь підбирають і виготовляють ці моделі. Наприклад, демонстраційно-навчальні моделі для теми «Препарування зуба під штучну суцільноліту коронку» готують таким чином:

1. Отримують відбиток зі щелепи, на якій планується виготовлення коронки. Відливають модель № 1.

2. У ротовій порожнині проводять сепарашію. Отримують відбиток. Відливають модель № 2.

3. У ротовій порожнині зішліфовують оклюзійну поверхню зуба. Знімають відбиток. Відливають модель № 3.

4. Зішліфовують тверді тканини зуба з вестибулярної та язикової поверхні. Отримують відбиток. Відливають модель № 4.

5. Згладжують краї, куки зуба надають циліндричну форму. Формують вестибулярний уступ. Отримують відбиток. Відливають модель № 5.

Отримання п'яти-шести демонстраційних моделей дає можливість наочно показати студентам послідовність як клінічних, так і лабораторних етапів виготовлення певної конструкції зубного протеза, які можна переглянути одночасно декільком студентам. Натомість огляд у порожнині рота в такому випадку є значно ускладненим, тим більше, якщо оглядають двоє – викладач, який демонструє, і студент, який оглядає.

Використання контрольних-навчальних моделей дає можливість викладачу проконтролювати правильність проведення діагностики студентами, оцінити якість застосування тієї чи іншої практичної навички, а потім указати їм на помилки чи недоліки проведених маніпуляцій. Наприклад, під час препарування зуба під штучну коронку демонстраційні моделі щелеп, на яких зафіксовано стан після застосування певної практичної навички дозволяє викладачу проконтролювати об'єм, ефективність, правильність і результат виконання маніпуляцій студентами, що є необ-

хідним елементом контролю навчання та оцінки правильності виконання маніпуляції.

Так, методика контролю навчання техніки препарування твердих тканин зуба під штучну коронку полягає в наступному:

1. Студент проводить маніпуляцію в ротовій порожнині.

2. Викладач проводить візуальний контроль у ротовій порожнині, попередньо оцінює правильність виконання маніпуляції.

3. Студент отримує відбиток, відливає гіпсову модель.

4. Огляд діагностичної моделі виконавцем і викладачем дозволяє оцінити якість виконаної маніпуляції.

Огляд діагностичної моделі зручно здійснювати виконавцю маніпуляції, студентам усієї групи та викладачу, який контролює правильність виконання маніпуляцій. Виконання алгоритмів практичних навичок, у тому числі і діагностичних моделей, оцінюється під час проведення заліків та іспитів, поряд з оглядом пацієнтів.

Таким чином, діагностичні моделі щелеп є зручним, доцільним та економічно вигідним навчальним засобом, який необхідно використовувати під час навчального процесу підготовки майбутніх лікарів-стоматологів. Це значно підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу, а отже, покращує якість їх спеціальної підготовки.

Також діагностична модель, отримана після проведеної маніпуляції в ротовій порожнині, є об'єктивним критерієм оцінки правильності виконання цієї маніпуляції. Даний вид контролю оцінки результатів практичної роботи студентів під час навчання та складання іспитів є дуже ефективним.

#### Література

1. Клемин В.А. Диагностическая модель челюсти / В.А.Клемин. – Москва, 2006. – 256 с.
2. Morgan D.H. Diseases of the temporomandibular apparatus: A multidisciplinary approach / D.H.Morgan. – St. Louis, 1982. – 111 p.
3. Клинические классификации, применяемые в ортопедической стоматологии. Учебное пособие. – Волгоград, 2005. – 64 с.
4. Ортопедическая стоматология. Лечение несъемными протезами: учеб. пособие / С.А.Наумович [и др.]; под. ред. С.А.Наумовича. – 4-е изд. – Минск: БГМУ, 2009. – 139 с.
5. Ортопедическая стоматология: Прикладное материаловедение. Учебник для студентов / В.Н.Трезубов, Л.М.Мишинёв, Е.Н.Жулёв; Под ред. з.д.н. России, проф. В.Н.Трезубова. – 4-е изд., испр. и доп. – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 384 с.: ил.

### ДИАГНОСТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ЧЕЛЮСТИ, КАК НАГЛЯДНЫЙ МАТЕРИАЛ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ НА КАФЕДРЕ ТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ И ОРТОПЕДИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ

*А.Б.Беликов, В.П.Гавалешко*

**Резюме.** В статье представлен опыт применения в учебном процессе кафедры терапевтической и ортопедической стоматологии диагностической модели. Подчеркнута значимость их использования на практических и семинарских занятиях для повышения эффективности понимания и усвоения учебного материала студентами 2, 3, 4, 5-х курсов по дисциплине «Ортопедическая стоматология», а также осуществление соответствующего контроля и оценки выполнения практических навыков, как на практических занятиях, так и во время сдачи экзаменов.

**Ключевые слова:** диагностическая модель челюсти, учебный процесс, эффективность обучения, контроль обучения, практические навыки.

### DIAGNOSTIC MODEL OF THE JAW, AS A VISUAL MATERIAL IN THE EDUCATIONAL PROCESS AT THE DEPARTMENT OF THERAPEUTIC AND ORTHOPEDIC STOMATOLOGY

*O.B.Belikov, V.P.Havaleshko*

**Abstract.** The experience of applying into the educational process of the Department of Therapeutic and Orthopedic Stomatology of a diagnostic model is presented in the paper. The significance of their use is underlined at practical and seminar classes for the sake of raising the efficiency of understanding and mastering the educational material by students of the 2<sup>nd</sup>, 3<sup>rd</sup>, 4<sup>th</sup>, 5<sup>th</sup> courses in the subject of orthopedic stomatology, and also realizing proper control and an evaluation of implementing practical skills, both at practical classes and during taking examinations.

**Key words:** diagnostic model of jaw, educational process, teaching efficiency, control of teaching, practical skills.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Рецензент – доц. Н.Б.Кузьяк

Buk. Med. Herald. – 2011. – Vol. 15, № 2 (58). – P. 136-138

Надійшла до редакції 6.05.2011 року